

“Merhum Turgut Cansever’in Hatırasına”

TÜRKİYE ARAŞTIRMALARI
LİTERATÜR
DERGİSİ

Türk Mimarlık Tarihi

ISSN 1303-9369

TÜRKİYE ARAŞTIRMALARI
LİTERATÜR
DERGİSİ

Cilt: 7 • Sayı: 13 • 2009 • Yılda iki defa yayınlanır

Sahibi Bilim ve Sanat Vakfı **Yazı İşleri Müdürü** Salih Pulcu **ISSN 1303-1369**

Yayın Kurulu

Şevket K. Akar, Serhat Aslaner, Yücel Bulut, Ebubekir Ceylan, Coşkun Çakır, Ahmet Davutoğlu,
İhsan Fazlıoğlu, F. Samime İnceoğlu, Abdülhamit Kırmızı, Mustafa Özel, Yunus Uğur

Danışma Kurulu

Engin Deniz Akarlı, <i>Brown Üniversitesi, ABD</i>	Cemal Kafadar, <i>Harvard Üniversitesi, ABD</i>
Gökhan Çetinsaya, <i>İstanbul Şehir Üniversitesi</i>	Mustafa Kara, <i>Uludağ Üniversitesi</i>
Mehmet Genç, <i>Bilgi Üniversitesi</i>	Kemal Karpat, <i>Wisconsin Üniversitesi, ABD</i>
Tevfik Güran, <i>İstanbul Üniversitesi</i>	Sabri Orman, <i>İstanbul Ticaret Üniversitesi</i>
Mehmet İpşirli, <i>Fatih Üniversitesi</i>	

Adres Vefa Cad. No. 56 34134 Vefa İstanbul **Tel** 0212. 528 22 22 **pbx Faks** 0212. 513 32 20
e-mail talid@bisav.org **internet** <http://www.talid.org>

Baskı-Cilt Elma Basım

Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi, MLA International Bibliography ve Index Islamicus gibi indekslerce taranmaktadır. Dergiye gönderilen yazılar hakemler tarafından değerlendirilir. Dergide yer alan yazılardan yazarları sorumludur. Dergiye gönderilen yazılar yayınlansın veya yayınlansın iade edilmez.

Türk Mimarlık Tarihi

LİTERATÜR DERGİSİ

S A Y I S I

Sunuş 5-9

Fiziksel İnşadan Metinsel İnşaya: Türkiye’de Mimarlık Tarihi ve Tarihçiliğinin Serüveni
Halil İbrahim Düzenli 11-50

İççe Geçmiş Söylemler: “Diyar-ı Rum” Mimarlığı Tarihyazımındaki Oryantalist ve Milliyetçi Mirasların Sorgulanması
Sibel Bozdoğan, Gülru Necipoğlu 51-66

Anadolu Selçuklu Mimari Tarihinde Anlam Araştırmaları
Ali Uzay Peker 67-80

Sinan Historiyografisine Global Bir Bakış
Selen Bahriye Morkoç 81-92

Tanzimat Döneminde Mimarlığın Değişen Bilgisi: Fenn-i Mimari, Gazeteler ve Diğerleri
Göksun Akyürek 93-120

Cumhuriyet Dönemi Mimarlığı: Tanımlar, Sınırlar, Olanaklar
Elvan Altan Ergut 121-130

Mimarlık, Tarihyazımı ve Rasyonalite: XX. Yüzyılın İlk Yarısındaki Modern Türk Mimarisinde Biçime Dayalı Sembolik Söylem Meselesi
Yusuf Civelek 131-152

Cumhuriyet Sonrası Kalkınma Hareketi Olarak Sanayileşme ve Mekânsal Değişim
Burak Asiliskender 153-170

Bir Mimarlık Tarihi Alanı Olarak Türkiye’de Peyzaj Mimarlığı Tarihi ve Peyzaj Mimarlığı-Devlet İdeolojisi İlişkisi
Tayfun Gürkaş 171-190

Türkiye’de Mimarlık ve İnşaat Teknolojisi Tarihi Araştırmaları: Kısa Bir Tarihçe ve Bibliyografya
Gülsün Tanyeli 191-204

Türk-Osmanlı Saray Literatürü (12.-20. Yüzyıl)
Nicole Kañçal-Ferrari 205-240

Hamam Yapıları ve Literatürü
Alidost Ertuğrul 241-266

Osmanlı Kentinde Ticari Mekânlar: Bedesten-Han-Arasta-Çarşı Mekanları Literatür Değerlendirmesi
Tuba Akar 267-292

XIX. Yüzyılda Osmanlı’da Ortaya Çıkan Farklı Yapı Tipleri
Alidost Ertuğrul 293-312

Uğur Tanyeli ile Türkiye’de Mimarlık Tarihi Çalışmak ve Osmanlı Mimarlık Tarihyazımı Üzerine 313-346

Gülru Necipoğlu ile Amerika’da Osmanlı Mimarlık Tarihi Çalışmak ve Mimarlık-Sanat Tarihi İlişkisi Üzerine 347-380

Sibel Bozdoğan ile Ankara-Amerika Hattında Mimarlık Tarihçiliği ve Cumhuriyet Dönemi Mimarlık Tarihi Araştırmaları Üzerine 381-404

Osmanlı Mimarlık Tarihi Yazımında Risale-i Mimariyye
Gül Kale 405-424

Me'yûs Kalplere Bir İnşirâh: Bedâyi-i Âsâr-ı Osmâniye ve Ressam Hüsnü Bey
Gül Cephaneçigil 425-434

Sanat Tarihine Mimarlıktan Bakmak: Turgut Cansever ve Doktora Tezi
Faruk Deniz 435-460

Osmanlı Mimarlığının Metinsel Dili: Mimarlık Tarihi Yazımında Şer'iyye Sicillerinin Yeri
Turan Açık, Ömer İskender Tuluk 461-474

Batı Dillerinde Türk Mimarlık Tarihi Çalışmaları ve Yurt Dışındaki Türk Mimarlık Tarihçilerinin Üretimleri Üzerine
Ahmet Erdem Tozoğlu 475-484

Cumhuriyet Dönemi Mimarlık Dergileri ve Mimarlık Tarihi Yazıları Bibliyografyası
Ömer İskender Tuluk 485-556

Türkiye'de Mimarlık Sempozyumları ve Türk Mimarlık Tarihi Bildirileri Bibliyografyası
Serap Durmuş 557-604

Türkiye ve Şehirlerine Mimarlık Tarihinden Bakmak: Seçilmiş Tez Bibliyografyası
Fulya Üstün Demirkaya 605-658

Yayımları ve Etkinlikleri Bağlamında Türkiye Mimarlık Ortamına Katkı Sağlayan Bir Kurum Olarak Mimarlar Odası
N. Müge Cengizkan 659-672

İTÜ Mimarlık Fakültesi Mimarlık Tarihi Anabilim Dalı'nın Tarihi
İlknur Kolay, Zeynep Kuban 673-684

ODTÜ Mimarlık Tarihi Lisansüstü Programı
Elvan Altan Ergut, Belgin Turan Özkaya 685-690

YTÜ Mimarlık Bölümü'nde Bir Lisansüstü Programı Olarak Mimarlık(lar), Tarih(ler)i ve Kuramları
Alev Erkmen 691-698

Mimarlık ve Hafıza: Osmanlı Dünyasında Geçmişin Yeniden Üretildiği Yapılar (1850–1910), Alev Erkmen, Doktora Tezi, YTÜ, 2006
Yavuz Sezer 699-700

The Case Study and the Survey: A Review of T. Elvan Ergut, Making a National Architecture: Architecture and the Nation-State in Early Republican Turkey (State University of New York - Binghamton, USA, 1998) and M. Haluk Zelef, A Research on the Representation of Turkish National Identity: Buildings Abroad (Middle East Technical University, Ankara, 2003)
Christopher S. Wilson 701-706

Vaka Çalışması ve İnceleme: Elvan Ergut'un, "Ulusal bir Mimari Oluşturmak: Erken Cumhuriyet Türkiye'sinde Mimari ve Ulus-Devlet" (State University of New York - Binghamton, USA, 1998) ve Haluk Zelef'in "Türk Ulusal Kimliği Temsili Üzerine bir Araştırma: Yurtdışındaki Binalar" (Middle East Technical University, Ankara, 2003) Eleştirisi
Christopher S. Wilson 707-710

Osmanlı Mimarlığında Demirin Strüktürel Kullanımı (15.–18.Yüzyıl), Gülsün Tanyeli, Doktora Tezi, İTÜ, 1990
Servet Keleş 711-714

Doğu ve Güneydoğu Anadolu Ev Tiplerinde Anlam, Günkut Akın, İTÜ, 1984
Selen Bahriye Morkoç 715-718

EK: Ulusal ve Uluslararası Dergilerde Türkiye Araştırmaları
Ocak 2009-Haziran 2009, 719-752

Sunuş

Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi' nin elinizdeki sayısı Türk Mimarlık Tarihi'ni konu ediniyor. Sayı genel olarak değerlendirme yazılarından, bibliyografyalardan, söyleşilerden, kaynak, kişi, kurum ve eser tanıtımlarından oluşuyor.

Türk Mimarlık Tarihi'ni konu edinen sayımızın değerlendirme yazılarından ilki Halil İbrahim Düzenli'nin "Fiziksel İnşadan Metinsel İnşaya: Türkiye'de Mimarlık Tarihi ve Tarihçiliğinin Serüveni", mimarlık tarihi çalışma alanını tanımlayabilmek için öncelikle mimarlık bilgi alanının şekillenişine vurgu yapıyor. Mimarlığın Batı'da bir bilgi alanı haline gelişi ve mimarlıkla ilgili literatürün oluşumu, tarihte inşa edilmiş yapıların farklı farklı metodoloji ve niyetlerle metne geçirilmesiyle başlıyor. Düzenli, bu sebeple mimari bilginin metne geçirilmesi sürecinin mimarlık tarihi alanının doğuşuyla doğrudan bağlantılı olduğunu savlıyor ve bu süreci Batı'dan ve Türkiye'den örneklerle açıklıyor.

Gülru Necipoğlu ve Sibel Bozdoğan'ın kaleme aldığı "İçice Geçmiş Söylemler: 'Diyar-ı Rum' Mimarlığı Tarihyazımındaki Oryantalist ve Milliyetçi Mirasların Sorgulanması" başlıklı yazı mimarlık tarihyazımının geldiği nokta açısından önemli gözüküyor. Her şeyden önce Türk, Türkiye gibi etnik ve coğrafi tanımların yerine "Diyar-ı Rum" tabirinin daha uygun olacağını belirtiyorlar. Söz konusu isimlendirmelerle işe bağlayan mimarlık tarihçilerinin eleştirisini yapıyor, mimarlık tarihyazımındaki oryantalist ve milliyetçi söylemleri sorguluyorlar.

Ali Uzay Peker "Anadolu Selçuklu Mimari Tarihinde Anlam Araştırmaları"nda Anadolu Selçuklu dönemi mimarlık tarihi araştırmalarını "taksonomik" (sınıflandırıcı, betimlemeci) ve "hermenötik" (anlam/yorum) çalışmalar şeklinde ayırıyor. Peker, anlam araştırmalarından oluşan literatüre bu alanın önemli araştırmacıları ve üretimleri üzerinden bakıyor.

Türk mimarlık tarihi literatüründe Osmanlı dönemi iki genel değerlendirme yazısıyla ayrıntılandırılıyor. Bu bağlamda, Osmanlı mimarlık tarihi araştırmalarında Mimar Sinan üzerine oluşan literatürü Selen Bahriye Morkoç "Sinan Historiyografisine Global Bir Bakış" isimli yazısında irdeliyor. Morkoç, "Ulusal kabüllerde Sinan", "Türk Millelanj'ı Sinan", "Dünden bugüne Sinan" şeklinde üç alt başlıkta Sinan'ın algılanma ve üretilme biçimlerini sorunsallaştırıyor. 19. yüzyıldaki üretimleri ise Göksun Akyürek "Tanzimat Döneminde Mimarlığın Değişen Bilgisi: *Fenn-i Mimari*, Gazeteler ve Diğerleri" yazısında gündeme getiriyor. Yazısının giriş kısımlarında "Klasik" dönemden 19. yüzyıla kadar olan metinlere değinen Akyürek, sonrasına Tanzimat dönemi üzerinde yoğunlaşıyor ve mimarlık bilgisinin nasıl değiştiğini *Fenn-i Mimari* gibi kitaplar ve gazetelerdeki yazılar aracılığıyla değerlendiriyor.

Selçuklu ve Osmanlı dönemleri bu şekilde irdelendikten sonra son yıllarda giderek artan bir literatüre sahip olan Cumhuriyet dönemi mimarlık literatürü Elvan Altan Ergut'un "Cumhuriyet Dönemi Mimarlığı: Tanımlar, Sınırlar, Olanaklar" isimli değerlendirme yazısıyla derli toplu hale geliyor. Bu yazıda, lite-

ratürün Batı'daki mimarlık tarihi çalışmalarıyla karşılaştırmalı olarak sunulması dikkate değer bir diğer nokta olarak gözüktüyor.

Ergut'un genel değerlendirme metninden sonra Cumhuriyet dönemi mimarlık tarihyazımını değişik açılardan yorumlayan üç yazı sıralanıyor. Yusuf Civelek "Mimarlık, Tarihyazımı ve Rasyonalite: XX. Yüzyılın İlk Yarısındaki Modern Türk Mimarisinde Biçime Dayalı Sembolik Söylem Meselesi"nde, Cumhuriyet dönemi Türk mimarlık literatüründe mimari biçim ile içerik arasındaki ilişkiyi kuran söyleme odaklanıyor. Pratikteki "milli mimari" uygulamalarının metinleştirilmesine dair çabalar anlatılıyor. Yazıda hem bir söylem analizi yapılıyor, hem de Cumhuriyet dönemi metinlerinin tarihyazımı eleştirisi açısından kullanılabilirliği örneklendiriliyor.

"Cumhuriyet Sonrası Kalkınma Hareketi Olarak Sanayileşme ve Mekânsal Değişim" adlı yazısında Burak Asiliskender'in yaptığı şey, Cumhuriyet ideolojisinin bu kez farklı bir perspektiften ve konudan okunmasına yönelik bir çaba olarak görünüyor. Ayrıca metnin sonuna eklenen Erken Cumhuriyet dönemi sanayi yerleşkeleri üzerine yapılan çalışmalara ilişkin bibliyografya, sanayi yerleşkeleri-ideoloji ilişkisi, değişen yaşam çevresi, endüstri mirasının korunması gibi konuların, henüz yeterince işlenmemiş de olsa, mimarlık tarihi açısından ne derece imkanlar barındırdığını kanıtıyor.

Tayfun Gürkaş ise yine erken dönem Cumhuriyet mimarlık tarihyazımına farklı bir cepheden yaklaşıyor. Gürkaş "Bir Mimarlık Tarihi Alanı Olarak Türkiye'de Peyzaj Mimarlığı Tarihi ve Peyzaj Mimarlığı-Devlet İdeolojisi İlişkisi"nde, açık alanların ve parkların tarihinin bir mimarlık tarihi çalışma sahası olarak düşünülebileceğini ve devlet ideolojisi perspektifinden okunması gerektiğini vurguluyor. Yine yazıyı parklar ve bahçeler üzerine seçilmiş bir bibliyografya takip ediyor.

Gülsün Tanyeli'nin, "Türkiye'de Mimarlık ve İnşaat Teknolojisi Tarihi Araştırmaları: Kısa Bir Tarihçe ve Bibliyografya" adlı yazısı, sayımızın dikkate değer metinlerinden biri. 1910'lardan 2010'a kadar bir asırlık süreç içerisinde mimarlık tarihi araştırmalarında ilgi azlığı, kişisel gözlem eksikliği ve metodolojik yanlışlıklarla malul olan bir çalışma sahasını irdeliyor.

Dönem değerlendirmeleri ve inşaat teknolojisi araştırmalarından sonra mimari yapı tipleri üzerine oluşan literatür ve değerlendirmeler Türk Mimarlık Tarihi sayısının ilgi alanına giriyor. 12. yüzyıldan 20. yüzyıla saray literatürünü Nicole Kañçal-Ferrari; hamamları Alidost Ertuğrul; ticari mekânları Tuba Akar; "XIX. yüzyılda Osmanlı'da ortaya çıkan farklı yapı tipleri"ni ise Alidost Ertuğrul'un kaleminden okuyoruz. Bu yazılarda yer alan geniş bibliyografyalar araştırmacılar için kaynakları bir araya getiriyor.

Mimarlık tarihi alanının önde gelen üç ismiyle yapılan samimi söyleşiler alanın tarihine bireysel bakış açılarını örneklendiriyor. Uğur Tanyeli, Gülru Ne-

cipoğlu ve Sibel Bozdoğan bu anlamda konuştuğumuz oldu. Söz konusu üç bilim insanının hayat öyküleri, mimarlık tarihine yönelmelerinin işaretleri, kendi çalışma aralıklarındaki literatürü değerlendirmeleri ve alanın geleceğine dair projeksiyonları bu üç söyleşi önemli kılıyor. Üç söyleşi Türk mimarlık tarihçilerinin İstanbul, Ankara ve Amerika'daki maceralarını örneklemekle birlikte mimarlık-sanat tarihi ilişkileri, Osmanlı dönemi ve Cumhuriyet dönemi çalışmalarının hal-i pür melâline dair önemli tespitleri içeriyor.

Uğur Tanyeli ile "Türkiye'de Mimarlık Tarihi Çalışmak ve Osmanlı Mimarlık Tarihyazımı" üzerine gerçekleştirilen söyleşide; mimarlığın ve mimarlık tarihinin Türkiye akademilerindeki, özellikle İstanbul'daki örgütlenme biçimlerine, bireysel tutumların kurumsal yapıya etkilerine ilişkin çok ilginç gözlem ve deneyimler aktarılıyor. Bunun yanı sıra mimarlık tarihçiliğinin Türkiye'deki açmazları ve yeni gelişmeler masaya yatırılıyor.

Akademik yaşamının hemen hemen tümü Amerika'da geçen ve şekillenen Gülru Necipoğlu ile "Amerika'da Osmanlı Mimarlık Tarihi Çalışmak ve Mimarlık-Sanat Tarihi İlişkisi" üzerine yapılan söyleşi ise, ağırlıklı olarak Osmanlı dönemi çalışan bir mimarlık tarihçisinin İslam genel çerçevesi içerisinde ihmal edilmiş bir dönemle ilgili kendine ve alana yer açma çabasını gözler önüne seriyor. Yaklaşık 30 yıllık bu süreç Necipoğlu'nun kendi yayınlarından da anlaşılabilir. Öte yandan Necipoğlu, mimarlık tarihi ile sanat tarihinin birbirinden ayıramaz iki alan olduğunu, kendisinin de hiçbir zaman meseleye bu ayrımla bakmadığını belirtiyor. Liseden doktora kadar geçen bireysel ve akademik yolculuğu buna işaret ediyor.

Sibel Bozdoğan ile yapılan üçüncü söyleşi "Ankara-Amerika Hattında Mimarlık Tarihçiliği ve Cumhuriyet Dönemi Mimarlık Tarihi Araştırmaları" başlığını taşıyor. Başlıktan da anlaşılacağı gibi Cumhuriyet dönemi araştırmaları Bozdoğan'ın çalışmalarını da kapsayacak şekilde değerlendiriliyor. Ayrıca, lisans öğrenimini Ankara'da tamamlamış, ağırlıklı olarak Ankara üzerinde çalışmış bir akademisyenin Amerika'daki bilimsel macerası ve kurumsal yaklaşımının farklı konulara teksif edilmesiyle beliren konumu samimi bir dille aktarılıyor. Kaynak tanıtımı bölümünde *Risale-i Mimariye* gibi bir 17. yüzyıl eseri üzerine oluşmuş literatür Gül Kale tarafından derleniyor. Ayrıca, satır aralarında mimarlık tarihçilerinin bu metne yaklaşım biçimlerine yer veriliyor. *Bedâ'î-i Âsâr-ı Osmâniye* gibi bir erken 20. yüzyıl metni ve Ressam Hüsnü Bey gibi bir kişilik Gül Cephaneçigil tarafından tanıtılıyor. Cephaneçigil, bunu yaparken dönemin düşünsel arka planıyla ilgili bilgiler de veriyor.

Faruk Deniz'in çok önemli bilgiler barındıran yazısının özelliği ise, Türkiye mimarlık ve sanat tarihinin ilk doktora çalışmalarından biri olan mimar Turgut Cansever'in hazırladığı tez hakkında ilk defa bu kadar ayrıntılı bir metin kaleme alınmasıdır. Deniz, Cansever'in doktora tezinin sanat ve mi-

marlık tarihi alanlarında Türkiye’de yapılan ilk tez olduğunu vurguluyor. Bu çalışmanın mimarlık tarihi literatüründen bahseden yayınlarda neredeyse hiç dile getirilmemiş olması yazının kıymetini bir o kadar daha artırıyor.

Turan Açık ve Ömer İskender Tuluk’un birlikte kaleme aldıkları “Osmanlı Mimarlığının Metinsel Dili: Mimarlık Tarihi Yazınında Şer’iyye Sicillerinin Yeri” başlıklı yazı, Türkiye’nin mimarlık tarihçiliğinde yeni yeni ilgi duyulan yazılı belgelerden olan Şer’iyye sicillerinin bir mimarlık tarihi kaynağı olarak kullanılabilme potansiyellerini irdeliyor.

Ahmet Erdem Tozoğlu ise Batı dillerinde yazan Türk mimarlık tarihçilerinin üretimlerini ve Batı dillerindeki diğer Türk mimarlık tarihi çalışmalarından bir seçkiyi sunuyor. Tozoğlu, “Türkçe literatürdeki genç kuşaktaki aktif üretim gelecekte Türk Mimarlık tarihine yönelik yabancı akademisyenlerin ilgisini daha da arttıracak gibi görünmektedir” savıyla alana farklı bir açıdan bakıyor. Ömer İskender Tuluk’un “Cumhuriyet Dönemi Mimarlık Dergileri ve Mimarlık Tarihi Yazıları Bibliyografyası”, Serap Durmuş’un “Türkiye’de Mimarlık Sempozyumları ve Türk Mimarlık Tarihi Bildirileri Bibliyografyası” ve Fulya Üstün Demirkaya’nın “Türkiye ve Şehirlerine Mimarlık Tarihinden Bakmak: Seçilmiş Tez Bibliyografyası” yazıları Türkiye mimarlık tarihi literatürünün ete kemiğe büründüğü başlıca ortamlar olan sırasıyla mimarlık dergilerini, mimarlık sempozyumlarını ve mimarlık tarihi tezlerini konu alıyor. Her üç yazıda yer alan makale, bildiri ve tezlerin geniş bibliyografyaları mimarlık tarihi literatürünün yaklaşık bir asıra yaklaşan birikimini ortaya koyuyor.

Tanıtımlar bölümünde dört kurum ve beş tez tanıtılıyor.

1950’lerden bu yana mimarlık ortamına katkı sunan Mimarlar Odası, yayınları ve etkinlikleri bağlamında N. Müge Cengizkan tarafından tanıtılıyor. Diğer kurumsallaşma çabaları olan İTÜ, ODTÜ ve YTÜ mimarlık tarihi programlarının tanıtımları ise mimarlık tarihinin akademilerde kurumsallaşmasına en önemli örnekler olarak konu ediliyor.

Türkiye’nin en eski mimarlık okullarından olan İTÜ bünyesindeki Mimarlık Tarihi kürsüsünün tarihi İlknur Kolay ve Zeynep Kuban tarafından oldukça ayrıntılı bir biçimde gözler önüne seriliyor. Türkiye mimarlık tarihi serüveninin akademik kurumlardaki şekillenışı açısından son derece önemli bilgiler sunan yazıda 1944-2009 yılları arasındaki macera irdeleniyor.

1965 yılında kurulan ODTÜ Mimarlık Fakültesi bünyesinde 1988’de faaliyete geçen Mimarlık Tarihi Lisansüstü programının amacını Elvan Altan Ergut ve Belgin Turan Özkaya, “mimarlıkla toplumsal ve beşeri bilimler arasında ilişki kurulmasını öngören disiplinlerarası yaklaşımı desteklemek” olarak tanımlıyorlar.

Alev Erkmen 1999 yılında YTÜ Mimarlık Fakültesi’nde kurulan “Mimarlık Tarihi ve Kuramları” lisansüstü programının kısa tarihçesini, yeni bakış açılarını tanıtıyor ve bu programda 2009 yılına kadar hazırlanan yüksek lisans ve dok-

tora tezlerinin eksiksiz bir bibliyografyasını sunuyor. Bu programın Türkiye mimarlık tarihi araştırmalarındaki on yıllık, kısa ama yenilikçi katkısı ve yorumlayıcı perspektifle ele alınan konuların varlığı dikkatlerden kaçmıyor.

Tanıtılan tezlerden savunma tarihi sırasına göre ilki 1984, sonuncusu 2006 yılına tarihleniyor. Şüphesiz, mimarlık tarihi alanında son derece kıymetli başka tezlerden de bahsetmek mümkün. Bu beş tez aynı zamanda mimarlık tarihi çalışmalarında gözde olan konuları ve dönemleri örnekliyor.

Mimarlık ve hafıza kavramlarından yola çıkarak 1850-1910 aralığını incelemiş olan tez Yavuz Sezer'in değerlendirmelerine ve eleştirilerine konu oluyor. Sezer, örnek bir tanıtım metni ortaya koyuyor. Christopher S. Wilson'un değerlendirdiği iki tez ise 1988 ve 2003 tarihli olup son zamanlarda popüler olan kimlik, ulus-devlet, erken Cumhuriyet konularında sunulmuşlardır. Servet Keleş tarafından tanıtılan "Osmanlı Mimarlığında Demirin Strüktürel Kullanımı (15.-18.Yüzyıl)" başlıklı tez ise Türk mimarlık tarihinde ihmal edilmiş gözüken bir alanda yapılmış öncü bir çalışma niteliği taşıyor. Son olarak, Günkut Akın'ın "Doğu ve Güneydoğu Anadolu Ev Tiplerinde Anlam" tezi Selen Bahriye Morkoç tarafından tanıtılıyor. Kubbeli ev, hilani, tüteklilikli ev ve eyvanlı ev gibi tipolojileri yapısalcılık ve fenomenolojik metotlarla ele alan tez Türk mimarlık tarihi yazımında önemli bir başlangıcı temsil ediyor.

Türk Mimarlık Tarihi'ni bütünüyle değerlendirme iddiamız olmamakla birlikte, Antik Çağ ve Bizans dönemi araştırmalarını, konut literatürünü, Osmanlı cami ve külliyesi literatürünü, tarikat yapıları, tekkeler, zaviyelerin mimarisi üzerine oluşan literatürü, mimarlık tarihi kaynağı olarak keşif ve tamirat defterlerini müstakil olarak değerlendirmek istedik. Elde olmayan sebeplerle bu çalışmalara yer veremedik. Ayrıca Celal Esat Arseven, Dođan Kuban, Afife Batur, Semra Ögel gibi isimlerin Türkiye'de mimarlık tarihçiliğine katkılarını önemişiyorduk. Fakat hem bu isimler hakkında yayınlanmış olan armağan kitaplarıdaki ayrıntılı bibliyografyalar ve değerlendirmeler sebebiyle, hem de onlara bu sayıdaki farklı makalelerde ayrıntılı olarak yer verilmesi dolayısıyla müstakil olarak değinmedik.

Türk Mimarlık Tarihi'ni konu edinen bu sayıda yazı yazan ve söyleşi yapılan otuz iki isim bulunuyor. Her birine ve sayı editörümüz Yrd. Doç. Dr. Halil İbrahim Düzenli'ye ayrı ayrı teşekkür ediyoruz. Alanın önemli isimleriyle yapılan söyleşilerde yardımcı olan, sayının hazırlanmasında görüş ve önerileriyle katkıda bulunan Yunus Uğur ve Faruk Deniz'e, baştan sona sayının takibini gerçekleştiren F. Samime İnceoğlu'na, ayrıca tüm reaksiyon ve çevirmen ekibine teşekkürlerimizi sunuyoruz.

Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi bir sonraki sayısında Türk Sanat Tarihi'ni konu ediniyor. Yeni sayımızda buluşmak dileğiyle...

